Lieta Nr.A421022109
SKA – 1131/2013

LĒMUMS

Rīgā 2013.gada 3.decembrī

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā:

senatore R.Vīduša
senatore V.Kakste
senatore I.Skultāne

rakstveida procesā izskatīja SIA „Alkonams" blakus sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2013.gada 25.oktobra lēmumu, ar kuru lietā izbeigta tiesvedība.

Aprakstošā daļa

[1] AS „Ceļu pārvalde" pēc Rīgas domes Satiksmes departamenta pasūtījuma veica ceļa remonta darbus Meirānu ielā, Rīgā. Remonta darbu laikā tika demontētas Meirānu ielu šķērsojošajā dzelzceļa pārbrauktuvē esošās dzelzceļa sliedes un to vietā ieklāts asfaltbetona segums.

SIA „Alkonams" (turpmāk – pieteicēja) kā pārbrauktuvei pieejošo dzelzceļa pievedceļu īpašniece vērsās pašvaldībā, lūdzot izvērtēt minēto darbību tiesiskumu un pieņemt lēmumu par sliežu ceļa atjaunošanu. Nepanākot sev vēlamo risinājumu, pieteicēja ar tādu pašu prasījumu vērsās administratīvajā tiesā.

[2] Administratīvā apgabaltiesa ar 2013.gada 25.oktobra lēmumu izbeigusi lietā tiesvedību.

Apgabaltiesa secināja, ka dzelzceļa sliedes demontētas pašvaldībai piederošās Meirānu ielas uzturēšanas darbu ietvaros. Lai arī pašvaldības iela ir publiska lieta, tās periodiska uzturēšana nav darbība publisko tiesību jomā. No likuma „Par autoceļiem" 23.panta pirmās daļas, Ceļu satiksmes likuma 1.panta 2.punkta un 6.panta pirmās daļas 1.punkta izriet, ka atbildība par ceļa vispārējo apsaimniekošanu izriet no īpašuma (pārvaldījuma) tiesībām, proti, to nosaka personas civiltiesiskais statuss (īpašnieks vai pārvaldītājs). Attiecīgi ceļa īpašnieka rīcība, veicot ceļa uzturēšanas pienākumu, aplūkojama kā rīcība privāto tiesību jomā. Tādējādi šajā gadījumā pašvaldības rīcība nav pārbaudāma administratīvā procesa kārtībā.

[3] Pieteicēja par apgabaltiesas lēmumu iesniedza blakus sūdzību, norādot tālāk minētos apsvērumus.

[3.1] Pieteicējas tiesību aizskārums ir radies iestādes rīcības dēļ, kas sākotnēji izpaudās kā bezdarbība – neinformēšana par plānotajiem sliežu demontāžas darbiem, lai gan iestāde zināja, ka pārbrauktuve ir vienīgais ceļš, kas savieno pieteicējas īpašumā esošos sliežu ceļus ar pārējo dzelzceļa infrastruktūru otrpus Meirānu ielai.

[3.2] Šajā lietā atšķirībā no lietas, kurā taisīts Senāta nolēmums, uz kuru savā lēmumā atsaukusies apgabaltiesa, netiek prasīta zaudējumu atlīdzība neatbilstoša ceļa stāvokļa dēļ.

[3.3] Sākotnēji tiesa neuzskatīja, ka lieta nebūtu skatāma administratīvā procesa kārtībā. Ja ir šaubas par to, vai tiesību norma uzskatāma par privāto tiesību vai publisko tiesību normu, jāuzskata, ka norma ir publiski tiesiska.

Motīvu daļa

[4] Senāts iepriekš ir atzinis, ka ceļu uzturēšanas darbi tiek veikti privāto tiesību jomā neatkarīgi no tā, kas ir ceļa īpašnieks – publisko tiesību juridiskā persona vai privātpersona (*sk. Senāta 2011.gada 7.oktobra lēmumu lietā Nr.SKA-957/2011*). Apgabaltiesa secinājusi, ka pārsūdzētā pašvaldības rīcība ir ceļa uzturēšana, tādēļ izbeigusi lietā tiesvedību. Tomēr Senāts nepiekrīt šādam pašvaldības darbības novērtējumam.

[5] Rīgas domes Satiksmes departaments vēstulē pieteicējai ir skaidrojis, ka tā pienākumos ietilpst satiksmes infrastruktūras objektu uzturēšanas, projektēšanas un būvniecības organizēšana. Iestāde bija saņēmusi vairākas pretenzijas par dzelzceļa pārbrauktuves slikto tehnisko stāvokli. Neviens no pārbrauktuvei pieguļošo zemju un uz tām esošo sliežu ceļu īpašniekiem neveica šīs pārbrauktuves uzturēšanu. Ielu šķērsojošā dzelzceļa infrastruktūra nav reģistrēta Dzelzceļa infrastruktūras (sliežu ceļu) valsts reģistrā. Ievērojot minēto un to, ka pārbrauktuves tehniskais stāvoklis apgrūtina transportlīdzekļu satiksmi un apdraud satiksmes drošību, ielas seguma atjaunošanas ietvaros tika ieklāts asfaltbetona segums brauktuvei un ietvei sliežu

šķērsojuma vietās (*lietas 12. un 13.lapa*).

Administratīvās rajona tiesas sēdē atbildētājas pārstāvis norādīja, ka, veicot ielas uzturēšanas darbus, pašvaldība darbojusies kā jebkurš īpašnieks, kura pienākumos atbilstoši Ceļu satiksmes likumam ietilpst ceļa uzturēšanas darbi. Vienlaikus atbildētājas pārstāvis norādījis, ka sliežu demontāža bija vienīgais veids, kā uzturēt kārtībā konkrēto ceļa posmu, jo pretējā gadījumā iestādei būtu jāveic nevienam nepiederoša sliežu ceļa remonts (*sk. Administratīvās rajona tiesas 2011.gada 30.marta tiesas sēdes protokola 4.lpp.; lietas 50.lapa*).

[6] Saskaņā ar Ministru kabineta 1998.gada 6.oktobra noteikumu Nr.392 „Dzelzceļa pārbrauktuvju un pāreju ierīkošanas, aprīkošanas, apkalpošanas un slēgšanas noteikumi" 40.1.apakšpunktu par dzelzceļa pārbrauktuves seguma uzturēšanu ir atbildīgs dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs. Savukārt dzelzceļa pārbrauktuves pieejas īpašnieks vai – viņa uzdevumā – ceļu uzturēšanas uzņēmums ir atbildīgs par autoceļa un autoceļa inženierbūvju (izņemot šo noteikumu 40.punktā minētās inženierbūves) uzturēšanu un remontu starp divām 134.ceļa zīmēm vai divām 135.ceļa zīmēm, vai starp barjerām. Minētie darbi jāveic dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāja norīkota darbinieka uzraudzībā, kurš ir atbildīgs par vilcienu kustības drošību minēto darbu izpildes laikā (minēto noteikumu 41.1.apakšpunkts).

Tātad tiesību normas neparedz ceļa, kas krustojas ar dzelzceļu, īpašnieka pienākumu veikt dzelzceļa pārbrauktuves uzturēšanu. Tas nozīmē, k a pašvaldība, veicot (uzdodot veikt) jebkādus darbus dzelzceļa pārbrauktuvē, būtībā pārsniedz to darbu apjomu, kas atbilst ceļa īpašnieka pienākumiem ceļa uzturēšanas jomā. Šajā gadījumā pašvaldības uzdevumā veikto darbu rezultātā faktiski ir likvidēts pašvaldībai nepiederoša sliežu ceļa posms.

[7] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 89.panta pirmo daļu faktiskā rīcība ir iestādes rīcība publisko tiesību jomā, kas neizpaužas tiesību akta veidā un kas ir vērsta uz faktisko seku radīšanu, ja privātpersonai uz šo rīcību ir tiesības vai šīs rīcības rezultātā radies vai var rasties personas subjektīvo tiesību aizskārums. Par faktisko rīcību atzīstamas arī iestādes darbības, kas neatkarīgi no iestādes nodoma rada tādas faktiskās sekas, kuru rezultātā privātpersonai ir radies vai var rasties būtisks tiesību aizskārums.

Lai arī pašvaldība sliežu ceļa posma demontāžu pamato ar tās kā ceļa īpašnieka pienākumu veikt ceļa uzturēšanas darbus, tomēr, kā noskaidrots iepriekš, faktiski veiktie darbi pārsniedz ceļa īpašniekam noteiktos pienākumus. Turklāt arī pēc būtības veiktie darbi pārsniedz tikai ceļa uzturēšanu, jo atbilstoši Rīgas domes Satiksmes departamenta pasūtījumam jeb uzdevumam ceļu pārvaldītājs ir veicis darbības, kuru rezultātā faktiski ir mainījusies satiksmes (ceļu un dzelzceļu) organizācija konkrētajā vietā. Tādēļ uzskatāms, ka konkrētajā gadījumā pašvaldība pēc būtības īstenojusi vienu no savām publiskajām funkcijām – gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu (*sk. likuma „Par pašvaldībām" 15.panta pirmās daļas 2.punktu*).

Latvijas Republikas Satversmes 105.pants noteic: ikvienam ir tiesības uz īpašumu. Īpašumu nedrīkst izmantot pretēji sabiedrības interesēm. Īpašuma tiesības var ierobežot vienīgi saskaņā ar likumu. Īpašuma piespiedu atsavināšana sabiedrības vajadzībām pieļaujama tikai izņēmuma gadījumos uz atsevišķa likuma pamata pret taisnīgu atlīdzību.

Kā norāda pieteicēja, uz pārbrauktuves esošās sliedes savienoja pieteicējai piederošo sliežu ceļu ar pārējo dzelzceļa infrastruktūru otrpus Meirānu ielai. Tādējādi, demontējot uz pārbrauktuves esošo sliežu ceļa posmu, tiek ierobežotas pieteicējas tiesības izmantot tās īpašumā esošo sliežu ceļu.

[8] Tā kā pašvaldība, rīkojoties publisko tiesību jomā, ir ierobežojusi pieteicējas tiesības uz īpašumu, šīs rīcības tiesiskums pārbaudāms administratīvā procesa kārtībā kā faktiskā rīcība. Tādēļ apgabaltiesas lēmums ir atceļams un lieta nosūtāma apgabaltiesai izskatīšanai pēc būtības.

Nolēmuma daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 129.[1]panta pirmās daļas 1.punktu, 323.panta pirmās daļas 2.punktu un 324.panta pirmo daļu, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments

nolēma

Atcelt Administratīvās apgabaltiesas 2013.gada 25.oktobra lēmumu un nosūtīt lietu Administratīvajai apgabaltiesai izskatīšanai pēc būtības.
Atmaksāt SIA „Alkonams" drošības naudu Ls 10 (desmit latus).
Lēmums nav pārsūdzams.

Senatore R.Vīduša

Senatore V.Kakste

Senatore I.Skultāne